

ΔΥΟ ΠΑΛΙΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Της Ζωοδόχου Πηγής και του Αγίου Κωνσταντίνου

1: Πανοραμική άποψη της Καρδίτσας γύρω στα 1905, σε φωτογραφία που τραβήχτηκε από τον τρούλλο του Αγίου Κωνσταντίνου. Στο βάθος και αριστερά διακρίνεται η Κεντρική πλατεία και το ξενοδοχείο "Ωραία Ελλάς", όπου είναι σήμερα το κτίριο "Παλλάς". (Από καρτ -ποστάλ έκδοσης Σ. Στουρνάρα)

Μέρος 1ον

Τα πανηγύρια που γίνονται με αφορμή τον εορτασμό κάποιου Ιερού Ναού, είναι μία παράδοση που διατηρείται ολοζώντανη ακόμα και σήμερα. Στις μέρες μας, από την παραμονή της γιορτής κοντά στην εκκλησία που γιορτάζει, στήνονται παράγκες και πάγκοι πλανόδιων μικροπωλητών, που παραμένουν συνήθως μέχρι το μεσημέρι της επόμενης μέρας. Όσο

Του Αριστομένη Καλυβιώτη

πιο πολύ κόσμο συγκεντρώνει η εκκλησία που γιορτάζει, τόσο μεγαλύτερο είναι το πλήθος των μικροπωλητών και οι παράγκες. Σε κάποιες περιπτώσεις γίνεται κανονικό παζάρι. Την παραμονή επίσης γίνεται γλέντι με ορχήστρες, σε ένα ή και περισσότερα καταστήματα της πόλης ή του χωριού. Παλιότερα όμως τα πανηγύρια αυτά, ήταν μία καταξιωμένη κοινωνική εκδήλωση, με μεγάλη συμμετοχή των κατοίκων της πόλης αλλά και των γύρω περιοχών. Εκτός όμως από το μικρό ή μεγάλο παζάρι και το γλέντι

της παραμονής, την ημέρα της γιορτής μετά την λήξη της θείας λειτουργίας, ακολουθούσε χορός στην κοινότερη πλατεία.

Στο κείμενο που ακολουθεί, γίνεται αναφορά σε δυο πανηγύρια της πόλης της Καρδίτσας που σήμερα, το ένα έχει πλέον σταματήσει οριστικά. Το άλλο, μετά από μία περίοδο διακοπής άρχισε να γίνεται πάλι και γίνονται προσπάθειες για να αποκτήσει την αίγλη που είχε κάποτε. Παρατίθενται σχετικά δημοσιεύματα, κυρίως από παλιές εφημερίδες και βιβλία. Ταυτόχρονα γίνεται σχολιασμός αυτών των κειμένων, με την παράθεση διευκρινίσεων και περισσότερων πληροφοριών.

Το πρώτο πανηγύρι είναι αυτό της Ζωοδόχου Πηγής. Γινόταν με αφορμή τον εορτασμό του ομώνυμου ναού της πόλης, στην συνοικία των Καμινάδων. Η γιορτή αυτή είναι κινητή και τελείται την πρώτη Παρασκευή μετά το Πάσχα. Ένα από τα πιο παλιά σχόλια γι' αυτό το πανηγύρι, δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα "Θεσσαλιώτης" στις 4 Μαΐου 1888 και έχει τον τίτλο "Πανηγύρις". Φέρει την υπογραφή "εις πολίτης":

Την προχθές Παρασκευή της Διακαινισμού επί τη εορτή της Ζωοδόχου Πηγής, ο εν τη συνοικία Καμινάδων φερώνυμος ναός, εύρτασε μεγαλοπρεπώς την επέτειον της μνήμης αυτού. Πλήθος ανθρώπων κατέλαβε τον ναόν από πρωίας μέχρι τέλους της θείας λειτουργίας. Τοσαύτη ήν η συρροή του πλήθους εκεί, ώστε μέγα μέρος αυτού ίστατο έξωθεν μη δυνάμενον να εισέλθη εν αυτώ ως εκ της συνωστίσεως των ανθρώπων. Την συρροήν του πλήθους επροκάλεσεν ιδία το καλλίφωνον των ψαλτών της εκκλησίας ταύτης.

Μετά μεσημβρίαν, η πανηγύρις έλαβε ζωηρότερον χαρακτήρα. Το πλήθος συνήλθεν εις την έμπροσθεν της Μητροπόλεως πεδιάδα (αλώνια) και επλήρωσεν τον ευρύτατον εκείνον χώρον. Εκεί, αι ανθηραί και ροδόχροοι γκαργκούνισσαι έχόρευσαν εν συμπλέγματι κανονικότητα τον κυκλικόν χορόν των υπό τον ήχον του τυμπάνου με τας ωραίους αυτών γραφικάς περιβολάς και τα εγχώρια κοσμήματά των. Αβραί δε δέσποιναι και δεσποινίδες πολιτών εθεύοντο τας χορεύουσας καλλονάς και πλήθους άλλου κόσμου. Δεν έλλειψε δε κατά την ημέραν ταύτην και η πάλη, ης νικητής ακαταδά-

2: Άποψη του Β.Δ. μέρους της Καρδίτσας, σε φωτογραφία που τραβήχτηκε από τον τρούλλο του Αγ. Κωνσταντίνου γύρω στο 1905. Διακρίνονται κάποια από τα λειβάδια που βρίσκονταν βόρεια του Ναού. (Από καρτ -ποστάλ έκδοσης Σ. Στουρνάρα).

Διό δίκαιος οφείλεται έπαινον τω αξιωματικώ τούτω. Μετά την συμπλοκήν το πλήθος διελύθη και έληξεν η πανηγύρις.

Σχολιάζοντας το άρθρο παρατηρούμε κατ' αρχήν ότι ο αρθρογράφος αποκαλεί τους Καραγκούνηδες "γκαργκούνηδες"! Μάλιστα τους ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους κατοίκους της πόλης που τους αποκαλεί "πολίτες"!

Δεν είναι γνωστό κάποιο στοιχείο για τον νικητή της πάλης Ντραχάλια. Στο μητρώο αρρένων της πόλης που συντάχτηκε το 1882, υπάρχουν εγγεγραμμένοι δύο Καρδιτσιώτες με

δρες και γυναίκες έστηναν κοινόν χορόν, όν έσυρε μέχρι πέρατος, ο γηραιότερος των ευπορωτέρων και έχόρευον άδοντες, αι κινήσεις δ' όλων ήσαν αι αυταί, ήσυχοι και πληκτικά και δι' αυτό δεν υπήρχεν άσθμα δια να τους εμποδίξει εις το άσμα (σ.σ. sic!). Εις τον χορόν δ' αυτόν ελάμβανε μέρος επ' όλίγον και ο Δήμαρχος της πόλεως τιμής ένεκεν. Περί την δύσιν δε του Ηλίου, ότε διελύοντο οι χοροί, μεταξύ Σαμαρναίων και των Καραγκούνηδων ελάμβανον χώραν αγώνες εις την Πάλην και εις το τριπλούν άλμα.

Σύμφωνα με υπάρχουσες πληροφορίες, παλιότερα στο χορό της ημέρας της γιορτής, χόρευαν άνδρες και γυναίκες της συνοικίας των Καμινάδων μόνον. Από το έθιμο αυτό και μετά από αρκετά χρόνια διακοπή, συνεχίζεται από το 2008 μέχρι και σήμερα την ημέρα της γιορτής ο χορός, με μέριμνα του Πολιτιστικού Συλλόγου Καμινάδων Καρδίτσας. Το σύγχρονο πανηγύρι - εκδήλωση ονομάστηκε "Σεργιάνι". Πάντως μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1970, την παραμονή της γιορτής έπαιζαν σε μαγαζιά της συνοικίας δημοτικές ορχήστρες.

Οι αγώνες πάλης ήταν καθιερωμένοι εκείνα τα χρόνια τις μέρες των γιορτών του Πάσχα και μάλιστα, όπως αναφέρει ο Βασ. Λάππας, διεξάγονταν μεταξύ ορεινών και πεδινών Καραγκούνηδων. Υπάρχει μία ακόμα ανάλογη μαρτυρία για το έτος 1884. Τη χρονιά εκείνη, στους αγώνες πάλης που έγιναν τις πρώτες μέρες του Πάσχα, αναδείχθηκε νικητής "ορεισίβιος της Ηπείρου". Την Παρασκευή όμως, ημέρα του πανηγυριού, δόθηκε η ρεβάνς του αγώνα. Ας δούμε τι

έγραψε ο τοπικός τύπος: [...] Έμελλον όμως οι ορεινοί να πάθωσιν ήτταν την Παρασκευήν υπό των πεδινών, ότινες ανταπέδωκαν τα ίσα τοις αντιπάλοις, μεθ' ό σκηναί ήθελον λάβει χώραν άτε μη αναγνωρίζονταν την ήτταν των ορεινών, εάν μη επε νέβαιεν ο αστυνόμος μετά των κλητήρων και ο υπομοίραρχος μετά των χωροφυλάκων. Σπουδάζοντας τον αρχαίον δημόσιον και ιδιωτικόν βίον των προπατόρων ημών μέχρι δακρύων συγκινηλούμεθα θεώμενοι εκ των λαμπροτάτων και ελληνικωτάτων εθίμων την πάλην.

Ας δούμε τώρα την συμπλοκή που αναφέρεται στο δημοσίευμα του 1888. Δήμαρχος Καρδίτσας εκείνη τη χρονιά, ήταν ο Χρήστος Λάππας, που είχε εκλεγεί το 1887. Ο Αζάς που δεν αναφέρεται το μικρό του όνομα είναι, είτε ο Βασίλειος Αζάς, είτε ο αδερφός του Χρήστος Αζάς. Ο Βασίλειος Αζάς διεκδίκησε τις δημοτικές εκλογές του 1891, αλλά έχασε από τον Στέργιο Χρ. Λάππα. Στις επόμενες εκλογές του 1895, ο Βασίλειος Αζάς εξελέγη αυτός δήμαρχος.

Συνέχεια στη σελίδα 5

3: Δύο νεαρές Καρδιτσιώτισσες (Μαίρη Θεολόγη - Λούλα Καλυβιώτη) ντυμένες με παραδοσιακές στολές που μοιάζουν με Βλάχικες, περιμένουν κάποιον Αμερικανό επίσημο, μπροστά στην ανατολική πόρτα της αυλής του Γ' Δημοτικού Σχολείου. Πίσω τους διακρίνεται το "Ζευγαρολίβαδο", που γίνονταν το παζάρι του Αγ. Κωνσταντίνου. Φωτογραφία του 1950.

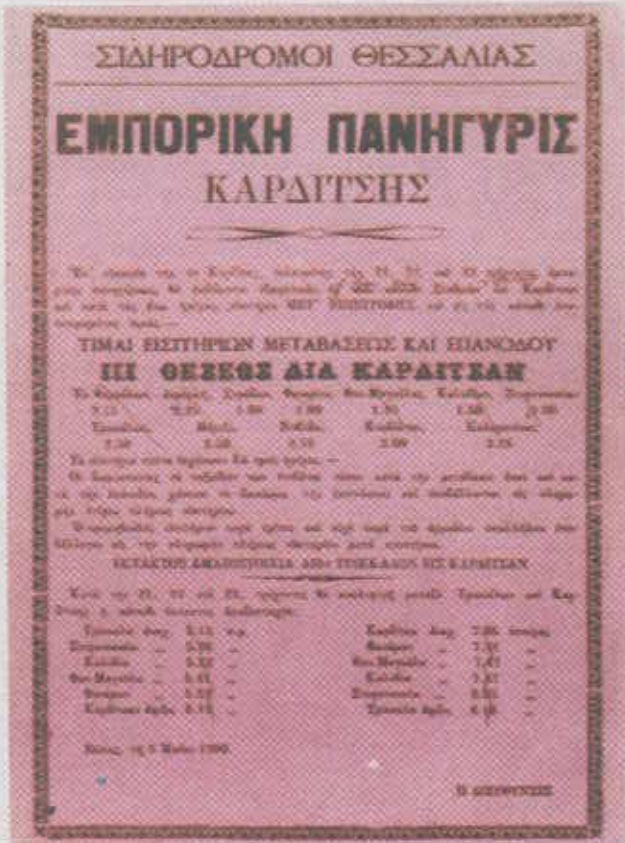
μαστος υπήρξεν γκαργκούνης ο Ντραχάλιας, όν το πλήθος εσήκωσεν επι των ώμων του και περιέφερεν περί την πανηγυριν δι' επευφημιών.

Περί την 5ην όμως ώραν μ. μ. δεν έλλειψαν και τα ξυλοκόπηματα. Η δημαρχική μερίς συμπλακέσα μετά της του Αζά, έχσεν ως αποτέλεσμα την κατά του δευτέρου επίθεσιν των πρώτων, όν εξυλοκόπησαν ελεεινά. Χάρης δε τω ανθυπομοιράρχω κ. Ν. Φύλια παρευρεθέντι εκεί εφίπτω μεθ' ενός ενωματάρχου, διελύθη η συμπλοκή μετά μεγίστου κόπου, άλλως ηθέλομεν έχει λυπηροτέρας συνεπειάς.

το επίθετο Ντραχάλιας και ηλικία κατάλληλη για να λάβουν μέρος σε αγώνες πάλης. Συνεπώς δεν είναι γνωστός ποιος ακριβώς είναι ο νικητής εκείνης της χρονιάς. Τα αλώνια μπροστά από την Μητρόπολη, πρέπει να είναι η έκταση που σήμερα είναι το Τρίτο Δημοτικό σχολείο και το βόρειο τμήμα του Παισιλυπου, που δεν είχε ακόμα δημιουργηθεί.

Ο Βασίλειος Λάππας στο βιβλίο του "Ιστορία της πόλεως Καρδίτσας", έχει αναφορά στο πανηγύρι:

Κατά τας ημέρας του Πάσχα και την πανηγυριν της Ζωοδόχου Πηγής άν-

4: Αφίσα των Θεσσαλικών Σιδηροδρόμων για την πανήγυρη του Μαΐου του 1900. (Από το βιβλίο "Οι Θεσσαλικοί σιδηροδρόμοι 1881-1955" έκδοσης Μουσείου Φωτογραφίας "Χρήστος Καλεμερκής" Δήμου Καλαμαριάς, Θεσσαλονίκη 2002).

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

- ΒΡΩΜΗ
- ΣΙΚΑΛΗ
- ΒΙΚΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ
- ΣΙΤΑΡΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟ
- ΚΡΙΘΑΡΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟ
- ΜΠΙΖΕΛΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟ
- ΚΟΥΚΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟ
- ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ

ΑΝΟΙΧΤΑ ΟΛΗ ΜΕΡΑ

ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ - ΛΙΑΝΙΚΗ

ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

3 ΧΛΜ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ - ΦΑΝΑΡΙΟΥ
ΤΗΛ: 2441075550 - 6976446591

